

Tillhörande detaljplan för fastigheten
KOLONIEN 2 MED FLERA
(Västhörja12:5-1, del av) i Värnamo stad

Dnr 15.2013.211

KULTUR-OCH NATURLJÖUTREDNING

Kulturmiljöer

KULTURLÄMNINGAR

I undersökningsområdet finns inga registrerade fornlämningar eller kulturlämningar. I samband med fältinventeringarna i maj 2017 påträffades två kulturlämningar, två stenmurar i undersökningsområdet.

I den västra delen av området finns en stenmur intill östra sidan av Salviavägen och sydöst om förskolan. Stenmuren, ca 70 meter lång, 1,1-1,8 meter bred och 0,4-0,9 meter hög. Stenmuren ligger i nordväst-sydöst riktning och har flack profil. Stenmaterialet består av 2-4 varv med 0,2-0,6 meter stora stenar, främst av natursten med ställvis med inslag sprängd sten. Lämningarna bör vara från historisk tid, men även äldre eventuellt element kan ingå.

Stenmur i den västra delen av undersökningsområdet.

I den östra delen finns en stenmur intill den västra sidan av Skogsvägen. Stenmuren är ca 140 meter lång, 1,1-1,7 meter bred och 0,3-0,8 meter hög. Stenmuren ligger i nordväst-sydöst riktning och har flack profil, delvis övertäckt med en jordvall i del sydöstra delen. Sprängsten är påförda senare i den nordöstra delen. Stenmaterialet består av 2-3 varv med 0,3-0,6 meter stora stenar främst av natursten med ställvis med inslag sprängd sten som är påförd senare.

Lämningarna bör vara från historisk tid, men även äldre element kan ingå. Den sydvästra delen av stenvuren kan vara av äldre ursprung.

Stenmur i den östra delen av undersökningsområdet.

Konsekvenser för undersökningsområdet

De två stenvurarna ingår sannolikt i samma äldre hängningssystem som de registrerade forn- och kulturlämningarna, RAÄ-nummer Värnamo 448, RAÄ-nummer Värnamo 471, RAÄ-nummer Värnamo 449 och RAÄ-nummer Värnamo 450.

Sannolikt kommer länsstyrelsen att yrka på att en arkeologisk utredning genomförs i det planerade undersökningsområdet, eftersom marken ligger i en fornlämningsrik kulturbygd och i närheten av flera fornlämningar. Stenvurarna i området indikerar även på en längre kontinuitet av agrar markanvändning i området.

Registrerade kulturmiljöer och fornlämningar i närområdet

I närheten av planområdet finns flera registrerade fornlämningar och kulturhistoriska lämningar i riksantikvarieämbetet databas försök.

RAÄ-nummer Värnamo 448, Hägnadssystem, övrig kulturhistorisk lämning. Bestående av stenvurar röjningsrösen och en fägata.

RAÄ-nummer Värnamo 471, Hägnadssystem, fornlämning.

RAÄ-nummer Värnamo 450, Hägnad, övrig kulturhistorisk lämning. Stenmur.

RAÄ-nummer Värnamo 449, hägnad, övrig kulturhistorisk lämning. Stenmur.

RAÄ-nummer Värnamo 363:1, hållristning, fornlämning. Skålgropar, härdar.

RAÄ-nummer Värnamo 380, boplatsområde, undersökt och borttagen.

RAÄ-nummer Värnamo 378, fossil åkermark, undersökt och borttagen.

RAÄ-nummer Värnamo 9:1, rest sten, övrig kulturhistorisk lämning. Ej återfunnen.

Arkeologiska förundersökningar i närområdet

I närområdet har genomförts arkeologiska förundersökningar. Det har resulterat i tre arkeologiska rapporter från läns museet i Jönköpings län.

Arkeologisk utredning, etapp 1. Bronsålder och vägar i Gröndalsområdet. 2005: 09. Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län. Jönköpings läns museum.

Arkeologisk utredning, etapp 2. Fägata i Västhorja. Arkeologisk rapport 2006:86. Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län. Jönköpings läns museum.

Arkeologisk utredning inför husbyggnation inom RAÄ 448 i Västhorja. Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län. Jönköpings läns museum. Rapport 2009:26.

Naturmiljöer

Bakgrund

Området utgjorde troligen en tidigare utpost och rest av Bolaskogen. Under 1800-talet bestod terrängen av en trädbevuxen utmark som tillhörde Västhorja by. Även på den ekonomiska kartan, (Värnamo, 1953) var marken ännu skogbeväxt. Större träd med hög trädkrona och kraftiga grenar inne i skogsbeståndet indikerar att skogsmarken tidigare har varit avsevärt glesare och ljusare.

Inslag av stående död ved med trädthicka.

Den västra delen av undersökningsområdet domineras av en 12 200 km² tätbevuxen och sammanhängande skogsmark med främst yngre träd och lövsly. I området finns även medelålders träd av tallar och granar samt enstaka ekar. Fördelningen av trädslagen utgörs av ca 80% björk, rönn och sälg medan den resterade 20% består av tall, gran och ek. Bestånden av granen och tallen är äldre än det samlade lövbeståndet. I den västligaste delen finns ett större inslag med tall och gran medan den östligaste delen domineras av lövträd. Det finns inslag av död stående ved med trädtickor.

Skogsparti med barr- och lövskog i den västra delen.

Den östra delen av undersökningsområdet består av ett parkområde med fristående och yngre samt medelålders tall och ek. Terrängen domineras av flack gräsmark med inslag av mindre grupper av träd. Parkmarken delas av en mindre gc-väg.

Lövträd på gräsmark av parkmarkskaraktär i den östra delen.

På den ekonomiska kartan, (Värnamo, 1953) var marken markerad som trädgårdsmark. Främst som fruktodling till den i närheten vid tidpunkten nyetablerade handelsträdgården.

Rekreation

Planområdet inhyser ett av få sammanhängande återstående skogspartier i närområdet. Flera stigar korsar skogspartiet. Skogspartiet uppfyller en värdefull funktion som rekreation och lek miljö för barn i olika åldrar. Det finns spår efter flera lekplatser i skogsmiljön.

Stig i skogsområdet.

Källor

Fornsök, Riksantikvarieämbetet
Historiska kartor, Lantmäteriet.
Värt att värna, Kulturmiljöutredning, Värnamo kommun. 2000, Läns museet.
Länsstyrelsen i Jönköpings län

Värnamo sockenkarta, 1952.
Laga skifteskarta, Västhorja by, 1862.
Generalstabskartan, Landeryd, 1871.
Ekonomisk karta, Värnamo, 1953.

Maj 2016

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Peter Andersson
Kommunantikvarie